

I. FINANSE SAMORZĄDÓW

DŁUG PUBLICZNY JEDNOSTEK SEKTORA FINANSÓW PUBLICZNYCH POSIADAJĄCYCH OSOBOWOŚĆ PRAWNĄ WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO – POMORSKIEGO W 2004 ROKU

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2001 r.¹ określiło rodzaje i zasady sporządzania sprawozdań w zakresie państwowego długu publicznego oraz poręczeń i gwarancji jednostek sektora finansów publicznych posiadających osobowość prawną.

Do jednostek sektora finansów publicznych, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych² zalicza się:

- organy władzy publicznej, organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa, sądy i trybunały, a także jednostki samorządu terytorialnego i ich organy oraz związki,
- jednostki budżetowe, zakłady budżetowe i gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych,
- fundusze celowe,
- państwowe szkoły wyższe,
- jednostki badawczo-rozwojowe,
- samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
- państwowe lub samorządowe instytucje kultury,
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i zarządzane przez nie fundusze,
- Narodowy Fundusz Zdrowia,
- Polską Akademię Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne,
- państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, banków i spółek prawa handlowego.

Państwowy dług publiczny, zgodnie z art. 10 ustawy o finansach publicznych, obejmuje zobowiązania sektora finansów publicznych z następujących tytułów:

- wyemitowanych papierów wartościowych opiewających na wierzytelności pieniężne,
- zaciągniętych kredytów i pożyczek,
- przyjętych depozytów,
- zobowiązań wymagalnych,
 - a) jednostek budżetowych,
 - b) wynikających z ustaw i orzeczeń sądu, udzielonych poręczeń i gwarancji oraz innych tytułów.

Jednostki, na które wymienione przepisy nakładają obowiązek sprawozdawczy, składają sprawozdania kwartalne właściwym jednostkom samorządu terytorialnego. Regionalne izby

¹ Dz. U. Nr 148, poz. 1653.

² Dz. U z 2003 r. Nr 15, poz. 148 z późn. zm.

obrachunkowe, na podstawie sprawozdań zbiorczych, otrzymanych od jednostek samorządu terytorialnego będącego organem założycielskim lub nadzorującym, są zobowiązane do sporządzania i przekazywania do Ministerstwa Finansów sprawozdań zbiorczych w formie dokumentu oraz w formie elektronicznej. Dotyczy to kwartalnych sprawozdań o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji - Rb-Z oraz o stanie należności Rb-N.

Zobowiązania

Dokonując oceny sprawozdań Rb-Z - o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń za rok 2004 ustalono, że zobowiązania na koniec okresu sprawozdawczego:

- samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej,
- samorządowych instytucji kultury,
- funduszy celowych,
- oraz samorządowych osób prawnych

stanowiły kwotę 232 384 tys. zł i były wyższe o 22,5% niż w roku ubiegłym (189 643 tys. zł), z tego, w stosunku do 2003 r.:

- zobowiązania wymagalne tych podmiotów wyniosły 215 027 tys. zł i wzrosły o 28,6% (167 205 tys. zł w 2003 r.),
- obniżyły się zobowiązania z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek (19 835 tys. zł) o 24,4% i wynosiły 15 005 tys. zł na koniec 2004 r.,
- zadłużenie z tytułu wyemitowanych papierów wartościowych zmniejszyło się (z kwoty 2 600 tys. zł w 2003 r.) do kwoty 2 350 tys. zł na koniec 2004 r.

Najwyższy poziom zobowiązań na koniec roku 2004 wykazały samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, których zadłużenie wyniosło 231 361 tys. zł i stanowiło 99,6% ogółu zobowiązań. Zobowiązania tych podmiotów wykazują tendencję rosnącą, w porównaniu z rokiem 2003 były wyższe o 19,2% (187 027 tys. zł - 2003 r.), z czego na koniec okresu sprawozdawczego zobowiązania:

- wymagalne - 214 621 tys. zł,
- z tytułu zaciągniętych kredytów bankowych - 14 386 tys. zł,
- z tytułu wyemitowanych papierów wartościowych - 2 350 tys. zł.

Oceniając zobowiązania samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, należy zwrócić uwagę na konsekwencje przepisów ustawy o zakładach opieki zdrowotnej dla organów założycielskich. Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej pokrywa we własnym zakresie ujemny wynik finansowy. Ustawodawca uznał, że osiągnięcie ujemnego wyniku finansowego nie może być podstawą do zaprzestania działalności, jeżeli dalsze istnienie tego zakładu uzasadnione jest celami i zadaniami, do realizacji których został utworzony, a których nie może przejąć inny zakład w sposób zapewniający nieprzerwane sprawowanie opieki zdrowotnej nad społecznością lokalną. Utrzymywanie dotychczasowego systemu finansowania usług medycznych, którego efektem jest pogłębiająca się trudna sytuacja finansowa zakładów opieki zdrowotnej, może w przyszłości doprowadzić do poważnych trudności finansowych organów założycielskich.

Zadłużenie pozostałych jednostek sektora finansów publicznych posiadających osobowość prawną wyniosło na koniec 2004 r. 1 023 tys. zł, co stanowiło 0,4% ogółu zobowiązań i dotyczyło:

- samorządowych instytucji kultury - 793 tys. zł, tj. 0,3% ogółu zobowiązań (w 2003 r. - 1 749 tys. zł), z czego zobowiązania wymagalne stanowiły 407 tys. zł (w 2003 r. - 947 tys. zł), zmniejszyły się również zobowiązania z tytułu zaciągniętych kredytów bankowych z kwoty 802 tys. zł w 2003 r. do 389 tys. zł na koniec 2004 r.,
- samorządowych osób prawnych - 230 tys. zł, tj. 0,1% ogółu zobowiązań (zadłużenie na koniec 2003 r. stanowiło kwotę 867 tys. zł).

Stan zobowiązań wyżej wymienionych podmiotów, właściwych dla danej jednostki samorządu terytorialnego z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, za lata 2003 i 2004 przedstawia **tabela 1**, która została opracowana na podstawie sprawozdań jednostkowych Rb-Z nadesłanych do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Bydgoszczy.

Zobowiązania ogółem oraz dynamikę dla wybranych podmiotów - SPZOZ i samorządowych instytucji kultury - mających osobowość prawną z uwzględnieniem organów założycielskich lub nadzorujących prezentuje poniższe zestawienie.

Zobowiązania ogółem (w tys. zł) wybranych podmiotów mających osobowość prawną w latach 2002-2004 z uwzględnieniem organów założycielskich lub nadzorujących oraz dynamika (2003 r. = 100%)

Organ założycielski lub nadzorujący	Zobowiązania ogółem			z tego:						Dynamika w %		
				samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej			samorządowe instytucje kultury			4:3	7:6	10:9
	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ogółem, z tego:	126 763	189 643	232 384	124 864	187 027	231 361	1 899	1 749	793	123	123	46
- gminy	1 896	7 185	752	1 355	6 936	588	541	249	164	10	8	67
- powiaty	44 027	76 085	103 917	43 982	75 968	103 917	45	117	-	137	137	-
- miasta na prawach powiatu	25 953	25 950	33 088	25 733	25 632	32 921	220	318	167	128	128	53
- województwo samorządowe	54 887	80 423	94 627	53 794	78 491	93 935	1 093	1 065	462	118	120	43

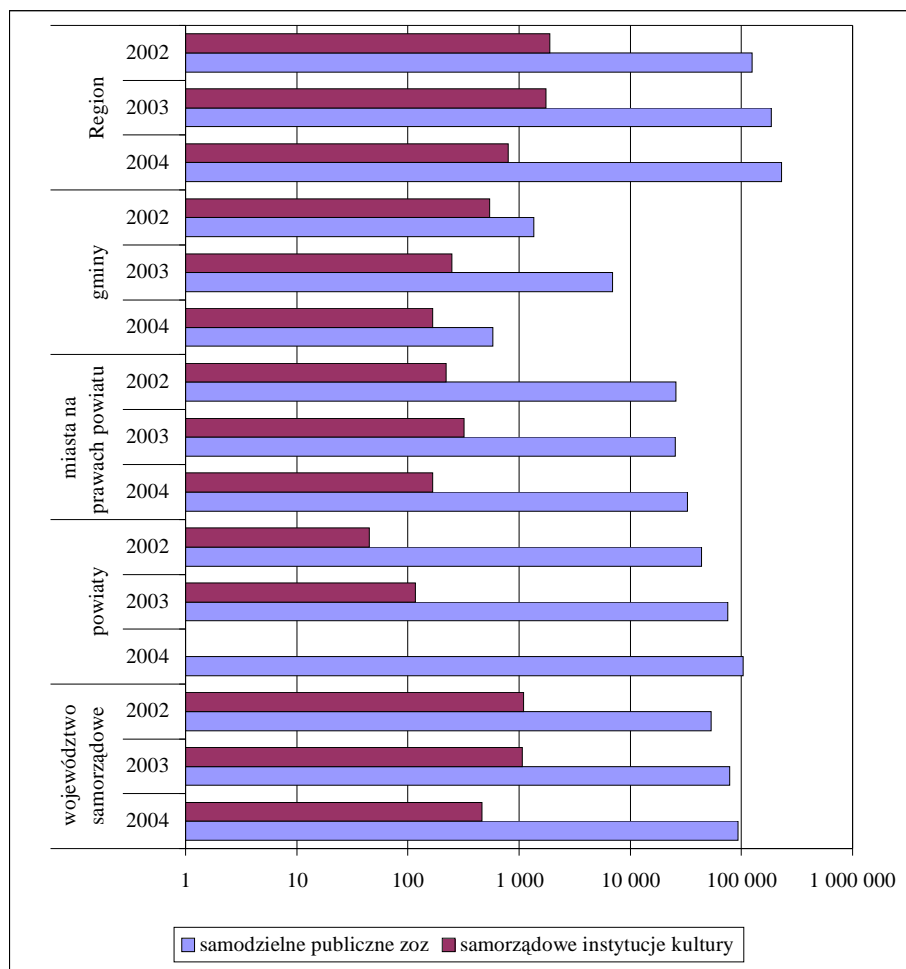
Struktura zobowiązań w poszczególnych latach ulegała zasadniczej zmianie. W roku 2004 największy udział miały zobowiązania jednostek sektora finansów publicznych posiadających osobowość prawną, których organem założycielskim lub nadzorującym był powiat - 103 917 tys. zł i stanowiły 44,7% ogółu zobowiązań, a w dalszej kolejności:

- województwo - 94 627 tys. zł i stanowiły one 40,7% ogółu zobowiązań,
- miasta na prawach powiatu - 33 088 tys. zł, co stanowiło 14,2% ogółu zobowiązań,
- gmina - 752 tys. zł, tj. 0,4% ogółu zobowiązań.

Dla porównania w 2003 r. największy udział miały zobowiązania jednostek, których organem założycielskim lub nadzorującym było województwo, w dalszej kolejności powiat.

Zobowiązania omawianych podmiotów, mających osobowość prawną, niemalże w całości dotyczą samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej i samorządowych instytucji kultury, stanowią one bowiem aż 99% ogółu zobowiązań.

Zobowiązania wybranych podmiotów, uwzględniając organ założycielski lub nadzorujący w latach 2002 - 2004 (w zł)

Należności

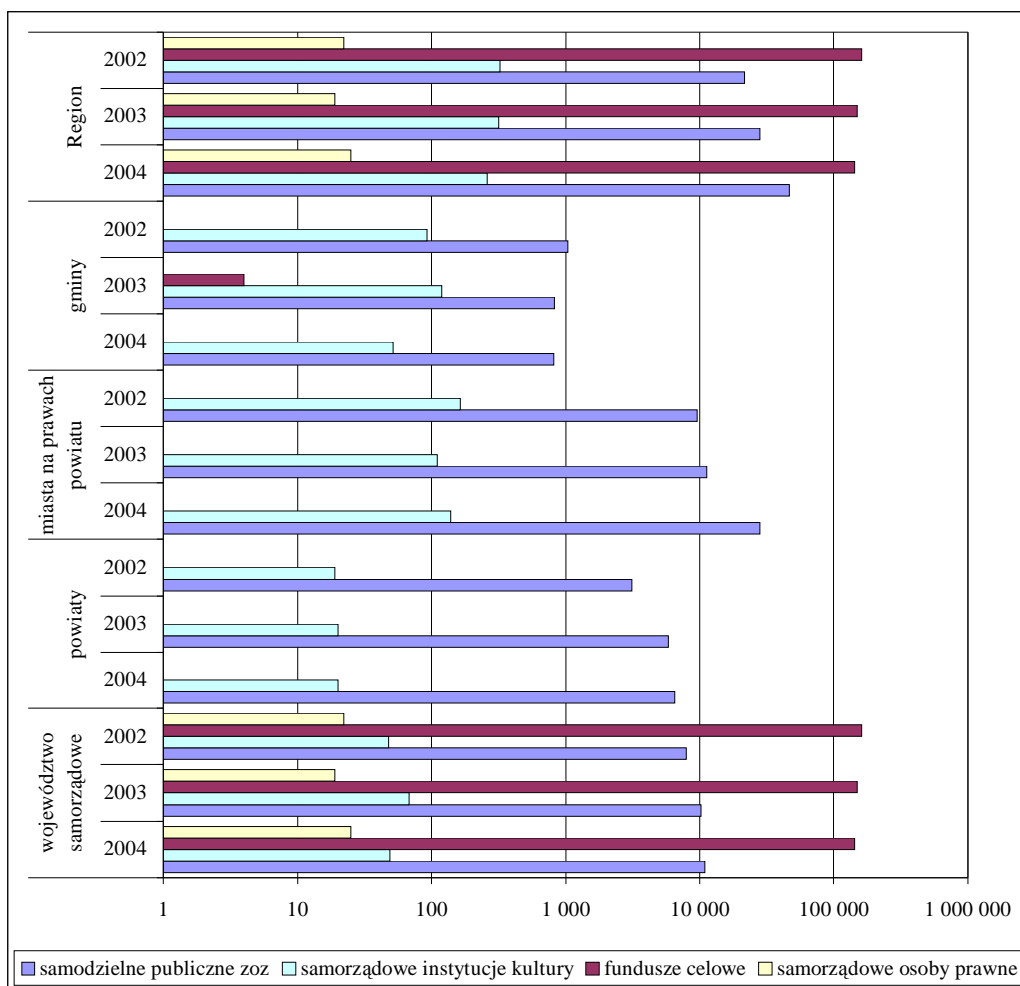
Jednostki sektora finansów publicznych mające osobowość prawną oprócz zobowiązań, posiadają także znaczące kwoty im należne. Ze sprawozdań Rb-N - o stanie należności wynikało, że na koniec 2004 r. należności stanowiły 190 572 tys. zł (w 2003 r. - 178 067 tys. zł) i były wyższe o 12 505 tys. zł, tj. o 7% niż w roku ubiegłym. Dotyczyły głównie należności na rzecz:

- funduszy celowych (Wojewódzkiego Funduszu Gospodarki Wodnej i Ochrony Środowiska) w wysokości 143 646 tys. zł. Kwota ta stanowiła 75,4% ogółu należności (w stosunku do roku 2003 nastąpił spadek - 149 531 tys. zł) i wyniosła z tytułu:
 - udzielonych pożyczek - 143 646 tys. zł,
 - należności wymagalnych - 207 tys. zł,
 - papierów wartościowych - 1 129 tys. zł,
- samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej - 46 641 tys. zł (24,5% ogółu należności); są to w całości należności wymagalne, których termin płatności minął w 2003 r.,
- samorządowych instytucji kultury - 261 tys. zł (0,1% ogółu należności); stanowią one również w całości wymagalne należności,
- samorządowych osób prawnych, utworzonych na podstawie odrębnych ustaw w celu

wykonywania zadań publicznych - 25 tys. zł i są to również w całości należności wymagalne.

Stan należności omawianych podmiotów, właściwych dla danej jednostki samorządu terytorialnego z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, w latach 2003 i 2004 przedstawia **tabela 2**, która została opracowana na podstawie sprawozdań jednostkowych Rb-N nadesłanych do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Bydgoszczy.

Należności podmiotów mających osobowość prawną, z uwzględnieniem organu założycielskiego lub nadzorującego w latach 2002 - 2004 (w zł)

Analizując poziom należności jednostek sektora finansów publicznych posiadających osobowość prawną, należy stwierdzić, że największa kwota dotyczyła jednostek, których organem założycielskim lub nadzorującym było województwo 154 673 tys. zł, co stanowi 81,2% ogółu należności. W dalszej kolejności:

- miasta na prawach powiatu - 28 479 tys. zł, tj. 14,9% ogółu należności,
- powiaty - 6 555 tys. zł, tj. 3,4% ogółu należności,
- gminy - 865 tys. zł, tj. 0,5% ogółu należności.

Należności ogółem (w tys. zł) oraz struktura należności jednostek sektora finansów publicznych posiadających osobowość prawną z uwzględnieniem organu założycielskiego lub nadzorującego w latach 2002 - 2004

Wyszczególnienie	Lata	Organ założycielski lub nadzorujący				
		Ogółem	z tego:			
			gminy	powiaty	miasta na prawach powiatu	województwo samorządowe
Należności ogółem	2002	183 850	1 136	3 127	9 691	169 897
	2003	178 067	947	5 871	11 439	159 810
	2004	190 572	865	6 555	28 479	154 673
Struktura należności (w %)	2002	100,0	0,6	1,7	5,3	92,4
	2003	100,0	0,5	3,3	6,4	89,7
	2004	100,0	0,5	3,4	14,9	81,2
z tego:						
- samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej	2002	21 584	1 042	3 108	9 527	7 907
	2003	28 201	825	5 851	11 329	10 196
	2004	46 641	814	6 535	28 339	10 953
- samorządowe instytucje kultury	2002	324	93	19	164	48
	2003	317	119	20	110	68
	2004	260	51	20	140	49
- fundusze celowe	2002	161 920	-	-	-	161 920
	2003	149 530	4	-	-	149 527
	2004	143 646	-	-	-	143 646
- samorządowe osoby prawne	2002	22	-	-	-	22
	2003	19	-	-	-	19
	2004	25	-	-	-	25

Maria Gerus
Naczelnik Wydziału Informacji, Analiz i Szkoleń
Regionalnej Izby Obrachunkowej
w Bydgoszczy